

Alex Kershaw

PRVNÍ VLNA

Hrdinové Dne D, kteří prošlapávali cestu k vítězství ve II. světové válce

První vlna

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Alex Kershaw

První vlna – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Alex Kershaw

První vlna

**Hrdinové Dne D, kteří prošlapávali cestu
k vítězství ve II. světové válce**

**CPress
Brno
2020**

První vlna

Hrdinové Dne D, kteří prošlapávali cestu k vítězství
ve II. světové válce

Alex Kershaw

Překlad: Vlastislav Valda

Odborná korektura: František Novotný

Jazyková korektura: Michaela Tučková

Obálka: Petr Přenosil

Fotografie na obálce: Robert F. Sargent, National Archives and Records
Administration

Odpovědný redaktor: Jan Dvořák

Technický redaktor: Radek Střecha

Přeloženo z anglického originálu *The First Wave*.

Copyright © 2019 by Alex Kershaw

All rights reserved including the right of reproduction in whole or in part in any form.

This edition published by arrangement with Dutton, an imprint of Penguin
Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC.

Translation © Vlastislav Valda, 2019

Objednávky knih:

www.albatrosmedia.cz

eshop@albatrosmedia.cz

bezplatná linka 800 555 513

ISBNtištěné verze 978-80-264-3021-6

ISBN e-knihy 978-80-264-3050-6 (1. zveřejnění, 2020)

Cena uvedená výrobcem představuje nezávaznou doporučenou spotřebitelskou cenu.

Vydalo nakladatelství CPress v Brně roku 2020 ve společnosti Albatros Media a. s.
se sídlem Na Pankráci 30, Praha 4. Číslo publikace 36 658.

© Albatros Media a. s., 2020. Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace
nesmí být kopírována a rozmnožována za účelem rozšiřování v jakékoli formě či
jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

1. vydání

ALBATROS MEDIA

Pro Johna Snowdona

OBSAH

PRVNÍ ČÁST	Soumrak idolů	7
KAPITOLA 1	Pátý červen 1944	9
KAPITOLA 2	Šunka a marmeláda	43
KAPITOLA 3	Kruté moře	60
KAPITOLA 4	Prvotřídní průšvih	73
KAPITOLA 5	Zatracený klikář	88
DRUHÁ ČÁST	Ten den	99
KAPITOLA 6	Za mdlého ranního světla	101
KAPITOLA 7	Anděl na každém rameni	119
KAPITOLA 8	La Belle France	137
KAPITOLA 9	Všechny modré barety	164
KAPITOLA 10	Tallyho!	187

TŘETÍ ČÁST	Vražedná pole	199
KAPITOLA 11	Bocage	201
KAPITOLA 12	Špinavá válka v křoví	220
KAPITOLA 13	Porazit Hitlera	231
	<i>Epilog: In memoriam</i>	251
	<i>Poděkování</i>	260
	<i>Bibliografie</i>	261
	<i>Poznámky</i>	267

PRVNÍ ČÁST

SOUMRAK IDOLŮ

Když je řeč o velitelích na normanských plážích, nevidím, jak by zásluhy mohly připadnout někomu jinému než důstojníkům u rot a starším poddůstojníkům, kteří šli v čele. Je dobré připomenout, že tu byli takoví muži, že tu vždy byli a vždy budou. Občas zapomínáme, myslím, že je možné vyrobít zbraně a je možné nakoupit munici, ale odvaha se koupit nedá a hrdinové nám nesjedou z montážní linky.¹

— SERŽANT JOHN ELLERY

16. pěší pluk americké 1. pěší divize

KAPITOLA 1

PÁTÝ ČERVEN 1944

HODINY V MAPOVÉ místnosti v Southwick House ukazovaly čtyři hodiny ráno (ve Velké Británii platil v době války tzv. dvojitý letní čas, kdy byl čas oproti standardu posunut o dvě hodiny dopředu; pozn. redakce). Devět mužů shromážděných v osm krát šestnáct metrů velké bývalé knihovně, jejíž zdi lemovaly prázdné regály na knihy, napjatě usrkávalo kávu, mysl soustředěnou na nejdůležitější spojenecké rozhodnutí celé II. světové války. Venku ve tmě burácela vichřice, do oken zuřivě šlehal déšť. „Počasí bylo hrozné,“ vzpomínal tehdy třiapadesátiletý hlavní spojenecký velitel Dwight Eisenhower. „Southwick House se otrásal. Byla to opravdová bouře.“⁴¹ Dá za těchto příšerných podmínek Eisenhower operaci definitivní zelenou, nebo ji odloží? Rozhodnutí o zahájení největší invaze v dějinách už dříve odložil, nyní se mu však už nebylo možno vyhnout.

Před Eisenhowerem seděli u dlouhého stolu pokrytého zeleným sukmem na čalouněných židlích velitelé operace Overlord: přímočarý a praktický rodák z Missouri, generál Omar Bradley, velitel amerických pozemních vojsk; britský generál Bernard Law Montgomery, velitel 21. skupiny armád, neformálně oblečený do svého tradičního roláku a manšestráků; admirál sir Bertram Ramsay, velitel námořnictva, který v květnu 1940 řídil „dunkerský zázrak“ – evakuaci více než tři set tisíc vojáků z Francie; dýmku kouřící hlavní maršál letectva Arthur Tedder, též Brit; vrchní velitel taktických

leteckých sil maršál letectva sir Trafford Leigh-Mallory, jehož neskrývaný pesimismus způsobil Eisenhowerovi mnoho úzkostných chvil; a generálmajor Walter Bedell Smith, Eisenhowerův náčelník štábu.

Do knihovny vstoupil a před veliteli Overlordu na naleštěné dřevěné podlaze stanul zamračený a vysoký Skot, třiačtyřicetiletý plukovník letectva James Stagg, Eisenhowerův hlavní meteorolog. Eisenhowera a jeho generály informoval každých dvanáct hodin, předpověděl i bouři, která nyní otrásala okny, což Eisenhowera přimělo k odložení invaze z 5. na 6. června. Poté k Eisenhowerově velké úlevě předpověděl, že nastanou, jak se s lehkým úsměvem vyjádřil, na šestatřicet hodin „spíše dobré podmínky“ počínaje tímto odpolednem.

Stagg nyní přednesl nejnovější informace. Bouře během dne opravdu začne slábnout.²

Eisenhower vstal a začal přecházet tam a zpět, ruce sepnuté za zády, bradu opřenou o prsa, napětí vepsané ve tváři.

Co když se Stagg mylí? Důsledky by byly nepředstavitelné. Ale další odklad by znamenal ztrátu utajení. Navíc logistika živé síly a zásobování, stejně jako stav přílivu a odlivu, diktovala, že nový pokus o invazi by mohl být podniknut až po řadě týdnů, což by Němcům poskytlo další čas k posílení už tak hrozivé pobřežní obrany.

Od ledna, kdy dorazil do Anglie, aby převzal velení Overlordu, byl Eisenhower pod drtivým a stále sílícím tlakem. A nyní se vše koncentrovalo na toto rozhodnutí. Pouze on – ne Roosevelt, ne Churchill – měl pravomoc dát konečný rozkaz k pochodu, aby „vstoupil na evropský kontinent“, jak mu ukládal rozkaz, a „vedl operace zaměřené na srdce Německa a zničení jeho branné moci“.³ Jen on mohl stisknout spoušť.

Práce na přípravě největší invaze v dějinách válek byly občas stejně děsivé jako velmi reálná vyhlídka na neúspěch. Úspěšný útok přes Lamanšský průliv byl naposledy veden v roce 1066, bezmála před tisíci lety. Rozsah operace byl téměř neuchopitelný. Inventář, potřebný k zahájení útoku, zahrnoval více než sedm set tisíc položek. Modrooký

Eisenhower, proslulý širokým úsměvem a nenuceným šarmem, byl některými britskými důstojníky pasován na pouhého koordinátora, zběhlého v jednání s lidmi. Přesto však dokázal ostatním vnutit svou vůli, pracoval osmnáct hodin denně, přehlížel a upravoval plány, podle kterých mělo být proti nepřátelskému pobřeží vrženo sedm tisíc plavidel, dvanáct tisíc letounů a sto šedesát tisíc vojáků.

Pod Eisenhowerovým dohledem došlo k zásadním změnám plánu operace. Invazní vojska, z nichž mělo bojové zkušenosti méně než patnáct procent, byla posílena o třetinu. Eisenhower tak vyslyšel obavy generála Montgomeryho a postaral se o rozšíření invazní fronty na téměř sto kilometrů pobřeží přidáním nejzápadněji ležící pláže s kódovým označením Utah, nacházející se u paty Cotentinského poloostrova. Poté, co Eisenhower obratně zkontroloval „partu primadon“, většinou Britů, kterou tvořili jeho nejvyšší velitelé – nyní seděli před ním u stolu –, se dospělo ke shodě, že noční útok by měl těžit z paprsků pozdě vycházejícího měsíce.

Navíc bylo rozhodnuto, že první vlna námořního výsadku se vyloďí za odlivu, aby se vyhnula škodám způsobeným pobřežními překážkami. Propracovaná kontrašpionážní a zastírací kampaň, operace Fortitude, snad udrží Němce v nejistotě ohledně místa spojeneckého vyloďení, což útočníkům poskytne kritický prvek překvapení. Polní maršál Erwin Rommel, velitel německé skupiny armád B, snad nedokáže opevnit pobřeží v tom rozsahu, který si předsevzal. Největší spojenecká výhoda – drtivá převaha ve vzduchu – bude snad klíčovým faktorem. Snad.

Ani sám Eisenhower si nebyl plně jist úspěchem. „Neriskujeme pouhou taktickou porážku,“ svěřil se nedlouho předtím starému příteli ve Washingtonu. „Sázíme všechno na jedinou kartu.“⁴ Mezi Eisenhowerovými nejvýše postavenými generály i nyní, za pět minut dvanáct, nevládl přílišný optimismus.

Stále přecházející Eisenhower vystrčil bradu směrem k Montgomerymu. Ten byl jednoznačně pro. Stejně tak Tedder. Vždy opatrný

Leigh-Mallory se domníval, že by hustý příkrov mraků mohl mít katastrofální důsledky.

Stagg opustil knihovnu a její oblak dýmkového a cigaretového kouře. Rozhostilo se tíživé ticho. Všichni si uvědomovali, jak nesmírně důležitý, historický okamžik prožívají. Sázka nemohla být vyšší. Neexistoval plán B. Nacismus a jej doprovázející zlo – barbarství, bezpříkladná genocida, ztročení desítek milionů Evropanů – stále ještě mohl zvítězit. Jediný muž v místnosti, kterého měl Eisenhower opravdu rád, Omar Bradley, byl přesvědčen, že Overlord byl pro Hitlera „současně největší hrozbou i největší příležitostí. Hitler věděl, že pokud se invazní vojska podaří odrazit a na pláži rozhodně porazit, uplyne opravdu velmi dlouhá doba, než se Spojenci o invazi znovu pokusí – pokud vůbec.“

O šest týdnů dříve napsal Eisenhowerovi velitel V. sboru generál Leonard Gerow a vyjádřil vážné obavy, i když v té době se už celkový plán Overlordu nedal příliš změnit. Poté co 4. divize ztratila neuvěřitelných 749 mužů – zabítých 28. dubna během jediného cvičení u Slapton Sands – bylo znepokojivě jasné, že Královské námořnictvo a americká armáda vzájemně dobře nespolupracují. Nešlo jen o děsivě chaotické cvičné vylodění – přitom šlo o poslední, žalostnou zkoušku, ale obavy vyvolávaly zejména obranné překážky, rozseté po celém normanském pobřeží.

Eisenhower Gerowa vyplísnil za pesimismus. Gerow se ohradil, že není „pesimistický“, ale prostě „realistický“.⁵ A co těch deset nezvěstných důstojníků z katastrofy u Slapton Sands? Podrobně znali plány dne D, byli tak nositeli nejvýznamnějšího tajemství v moderních dějinách. Věděli o „Hobartových legráčkách“, kolekci tanků speciálně konstruovaných k prolomení Rommelovy obrany – včetně cepních tanků, které rotujícími řetězy likvidovaly miny, a DUKW, šestikolových obojživelných nákladáků, které měly dopravit rangery až do těsné blízkosti strmých normanských útesů – a věděli přesně, kde a kdy ke spojeneckému vylodění dojde. Dalo se vůbec rozumně

předpokládat, že by Němce na operaci nic neupozornilo, že by tolik tisíc letounů a lodí ušlo pozornosti?

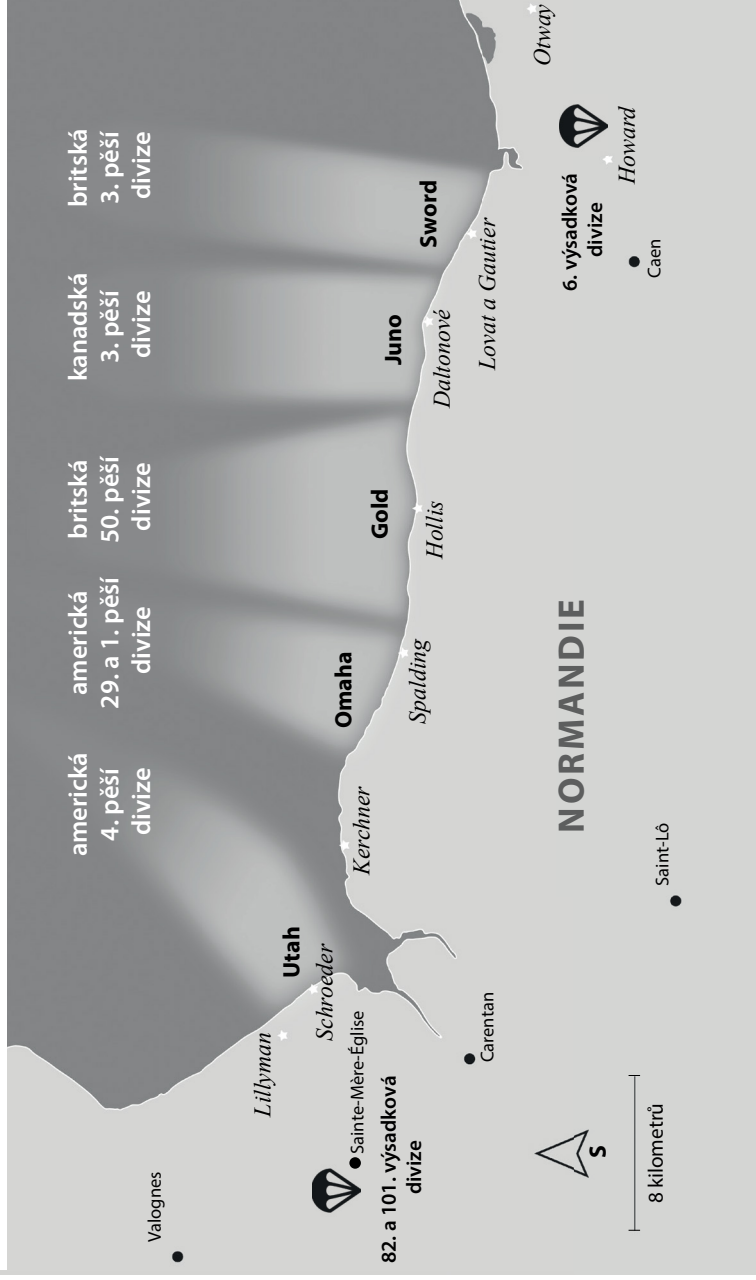
Dokonce i Winston Churchill, obvykle tak živý a optimistický, byl naplněn obavami. Eisenhowera varoval, aby „si dal pozor, aby vody nezrudly krví americké a britské mládeže“.⁶ Nedlouho předtím ministerský předseda řekl vysokému představiteli Pentagonu Johnu J. McCloyovi, že by bylo nejlepší mít „Turecko na naší straně, Dunaj ohrožený a Norsko vyčištěné, než to [Overlord] podnikneme“. Britský polní maršál sir Alan Brooke, náčelník Imperiálního generálního štábu, v roce 1940 těsně předtím, než britská expediční armáda o vlas unikla od Dunkerque, bojoval ve Francii. Nyní, bezprostředně před invazí, si do deníku poznamenal, že má „z celé operace velmi nepříjemný pocit. Přinejlepším zůstane velmi, velmi daleko za očekáváním těch, kteří neví nic o jejích obtížích. Přinejhorším to docela dobře může být nejpříšernější katastrofa celé války!“

Není tedy divu, že si Eisenhower stěžoval na neustálé zvonění v pravém uchu. Byl téměř bez sebe nervozitou, ale když dále přecházel sem a tam, pohroužen v myšlenkách a naslouchaje praskotu a syčení polen v krbu, neodvažoval se to dát najevo. Nemohl si dovolit prozradit své skutečné pocity, svůj strach a úzkost.

Minutová ručička na hodinách se pomalu posouvala, podle jednoho pramene snad až o pět minut.⁷ Walter Bedell Smith vzpomínal: „Nikdy předtím jsem si neuvědomil osamělost a izolovanost velitele v okamžiku, kdy je nutné udělat takové osudové rozhodnutí, s plným vědomím, že úspěch či neúspěch závisí pouze na jeho úsudku.“⁸

Eisenhower se konečně zastavil a klidně pohlédl na své podřízené.⁹ „Dobře. Jdeme do toho.“¹⁰

PRVNÍ VLNA – 6. ČERVNA 1944

* * *

KDYŽ NA LETIŠTI North Witham vystupoval z letounu C-47 důstojník s malým kufříkem připevněným k pravému zápěstí, stíny se už prodlužovaly. Ozbrojení strážníci, kteří jako obvykle hlídkovali na letišti, ležícím stovky kilometrů severně od Londýna, doprovodili důstojníka do budovy. Zde se setkal s osmadvacetiletým kapitánem Frankem Lillymanem, lehce stavěným Newyorčanem, který byl často vídán s ironickým úsměvem a rošťáckým leskem v oku – nyní byl ale naprosto věcný.

Důstojník otevřel kufřík, vyndal z něj depeši a předal ji Lillymanovi, který od prosince 1943 velel značkařům 101. výsadkové divize. Konečně, po týdnech narůstajícího napětí a neklidného očekávání, dorazil přísně tajný rozkaz od velitele divize generála Maxwella Taylora – Den D je zde. Seskok je zde. „Ať se chlapci připraví,“ řekl Lillyman seržantovi a poté depeši spálil.¹¹

Lillymanovi vojáci se shromáždili na letištní ploše u hangárů, kde si začali navlékat postroje hedvábných padáků. Předtím viděli film z roku 1939 o legendárním apačském náčelníkovi Geronimovi, což některé z nich inspirovalo k vyholení hlavy. Ponechali si pouze jeden nepoddajný pruh vlasů přes lebku. Všichni byli dobrovolníci, v nejednom případě namyšlení individualisté vykopnutí z řadových jednotek kvůli nedisciplinovanosti nebo také, jak se jeden z nich vyjádřil, „parta dobřejch kluků, kteří se dostali do průšvihů“.¹² Přes všechny jejich dřívější chyby nikdo nepochyboval, že nyní patří ke skvěle vycvičené elitní jednotce. Lillyman tři čtvrtiny uchazečů odmítl, čímž zklamal některé velitele jednotek, kteří si mysleli, že se zbaví průšvihářů.¹³

Zdánlivě odnikud se objevily usměvavé dívky z Červeného kříže s horkou kávou, houf fotografů, kameraman od spojařů používající vzácný barevný film a několik vysokých důstojníků 101. výsadkové divize. Všichni chtěli být u odletu úplně prvních Američanů, kteří měli v Den D zasáhnout do boje, předvoje spojenecké invaze.

Pózovalo se pro kamery, poté následovalo nonšalantní mávání a hravé štouchance do ramen kamarádů. Jeden z parašutistů kroužil za hurónského smíchu před letounem na dětském kole. Jeden zdravotník rozdával Lillymanovým mužům, kteří kouřili jednu cigaretu za druhou, pilulky proti nevolnosti v lepenkových krabičkách a sáčky na zvracení. Někteří muži pilulky hned zahodili, nevěřili jim a na francouzskou půdu chtěli doskočit s jasnou hlavou.

Rozlehlo se hrdelní kašlání motorů letounů C-47, když je piloti začali zahřívát. Opičky skončily. Lillymanovi muži se sami nebo s pomocí vydrápali do dvoumotorových strojů, narychlo opatřených černobílými „invazními“ pruhy – barvami operace Overlord. Některé části trupu kryl hnědý maskovací papír, aby zabránil poškození dosud schnoucí barvy.¹⁴ Kvůli utajení se pruhy nanášely na tisíce letounů najednou, na což během pár hodin padlo skoro čtyři sta tisíc litrů drahocenné barvy a dvacet tisíc štětců.¹⁵

Kapitán Lillyman zaujal místo uvnitř jedné z Dakot hned vedle dveří, mezi rty svíral jako obvykle mohutný doutník, na ruku bílé rukavice, k levé noze měl těsně nad holení připnutý útočný nůž M3 (hodil se k podříznutí hrdla) a nad ním samopal Thompson. Měl být prvním Američanem, který seskočí do tmy nad Normandií – pokud se dostane nad seskokovou zónu. Žádný z letounů přepravujících značkaře nebyl ozbrojen a žádný neměl ochranu proti flaku. Rovněž nebude žádný stíhací doprovod, který by je bránil proti nepřátelským stíhačkám. Jakmile bude Lillyman se svými muži ve vzduchu, budou odkázáni jen sami na sebe.

BYL ČASNÝ VEČER a jedenatřicetiletý major John Howard se svými muži z roty D 2. praporu Oxfordshirské a buckinghamshirské lehké pěchoty dorazil na základnu Královského letectva Tarrant Rushton v Dorsetu, kde na ně čekalo šest kluzáků Horsa s křídou napsanými čísly 91 až 96. Howard si všiml, že vítr sílí a před chvílí přšelo, nyní se ale zdálo, že se jasní. V houstnoucím šeru byl vidět pŭlměsí.

Nákladní auta, přepravující jeho 140 mužů, projela po letištní dráze a byla uvítána dívkami z Ženského pomocného leteckého sboru, které jim popřály štěstí. Některým se přitom po tvářích kutálely slzy.

Howard, čilý tmavovlasý Londýňan s knírkem ozbrojený pistolí a samopalem sten, byl mezi veliteli britských elitních jednotek v Den D bílou vránou – pocházel z dělnického prostředí. Byl nejstarším z devíti dětí bednáře, veterána z flanderských zákopů Velké války, a do armády vstoupil, aby unikl nezaměstnanosti za Velké krize. Když mu bylo drsným způsobem zamítnuto povýšení, s hořkostí odešel z armády Jeho Veličenstva a místo toho nastoupil k policii. Do armády se vrátil až na začátku války.

Pachůť deset let starého odmítnutí Howarda dosud neopustila. I když od roku 1939 vytrvale stoupal v hodnostech, stále si bolestivě uvědomoval svůj nízký sociální statut v britském kastovním systému, který byl nejvíce hierarchizovaný právě v armádě. A i když od nadřízených sklízel velkou chválu, své velitelské schopnosti dosud v boji neosvědčil. Zatím ještě nikoho nezabil, a dokonce se ani neocítl v palbě. Za pouhých několik hodin bude mít dokonalou příležitost prokázat své schopnosti pod mimořádně silným tlakem.

Howard byl potěšen, když viděl, že na něj a jeho muže čekají piloti kluzáků.¹⁶ Netrvalo dlouho a piloti klábosili s jeho vojáky, oslovovali je křestními jmény, dělili se o cigarety. Koloval horký čaj a Howard sledoval, jak si jeho muži se začerněnými tvářemi kontrolují výstroj a výzbroj. Někteří z nich měli ruce černé jako uhel, jak je předtím zastrčili do výfuků nákladních automobilů a rozetřeli si saze po bleďých tvářích.

„Nemáte dost načerněný obličej,“ vytkl Howard jednomu vojákovvi. „Přidejte.“¹⁷

Jenom o dva dny dříve Howarda navštívil velitel spojeneckých invazních pozemních vojsk generál Bernard Montgomery. „Dostaňte dolů tolik chlapů, kolik jen budete moci,“ řekl majorovi. Montgomery se Howarda zeptal, jestli si myslí, že operaci Deadstick úspěšně

zvládne. Dokážou se jeho muži během několika minut zmocnit mostu přes Caenský kanál v Bénouville, kódově označeného Pegasus Bridge, a o necelých 400 metrů východněji stojícího mostu přes řeku Orne? Oba mosty byly životně důležitými cíli, protože měly klíčový význam pro zajištění východního křídla předmostí. Pokud by se přes ně dostaly německé tanky, následky pro vyloďující se spojence mohly být katastrofální. Mosty bylo nutné obsadit odvážným rychlým přepadem – tak rychlým, že se ohromení Němci nezmohou na vážnější protiakci.¹⁸

To byla ta snadná část. Mosty bylo třeba také udržet až do příchodu komandos brigádního generála lorda Lovata z pláže Sword. Až pak se Howard se svými muži bude moci přesunout ke svému konečnému cíli – návrší, které se o několik kilometrů východněji zvedalo mezi vesnicí La Hauger a Escoville. Tento hřbet bylo nutno spolu s dalšími jednotkami 6. výsadkové divize držet a ubránit proti nevyhnutelným zuřivým protiútokům německých tankových jednotek. Pokud by toto návrší zůstalo v německých rukách, mohly by Rommelovy tanky a dělostřelectvo nepřetržitě ostřelovat nekryté britské pozice.

Plán operace Deadstick, během několika uplynulých měsíců třiačtyřicetkrát procvičovaný, byl sice schválen vyššími místy, v zásadě ale šlo o Howardovo vlastní dílo. Montgomeryho sice ujistil, že uspěje, samozřejmě to však nemohl předem zaručit. Jak kdysi prohlásil Helmuth von Moltke starší, a jak sám Montgomery zjistil v severní Africe, ve válce žádný plán nepřekřká první dotyk s nepřítelem.

KOMANDOS Z 1. brigády zvláštních služeb shromáždili svůj materiál na poli poblíž Southamptonu. Jejich velitel lord Lovat sledoval, jak si plní ruksaky Berger municí do lehkých kulometů bren a do samopalů sten, až byly napěchované k prasknutí. Někteří muži měli zelené barety nasazené ve frajerských úhlech.

Lovat nesnesl žádnou ležérnost či neschopnost, takže jeho komandos byli „pravděpodobně nejdokonalejšími bojovými jednotkami,

jaké se daly nalézt“, vzpomínal jeden důstojník.¹⁹ Ti, kdo sloužili pod Lovatovým velením, si ho pamatovali jako sebevědomého, okouzlujícího a romantického vůdce. Nosil zastřižený knírek, měl tmavé kudrnaté vlasy a „dlouhé, štíhlé ruce“. ²⁰ Byl mistrným plánovačem, naprosto „klidný pod palbou“ a občas „děsivý“ při vynucování disciplíny. Lovat, mezi přáteli známý jako „Šimi“, tehdy dvaatřicetiletý absolvent Oxfordu, strávil od března 1941 v boji pouhé tři dny, ale jeho tři nájezdy byly tak dramatické, stylové a úspěšné, že mezi svými vojáky už byl legendou.

Nyní stál před příslušníky 45. komanda Královské námořní pěchoty a 3., 4. a 6. komanda a naposledy k nim před bojem promlouval. „Vážil jsem každé slovo,“ vzpomínal později, „a pak jsem mluvil k věci, soustředil se na úkol, který před námi ležel, a na prostá fakta.“²¹

Mezi nastoupenými muži bylo i 177 Francouzů patřících ke Kieferovu komandu.²² Jedenadvacetiletý Léon Gautier pohlédl na Lovata, „oblečeného do vesty venkovského statkáře“, který s rukama v kapsách kalhot začal mluvit.²³ Gautier, štíhlý, šlachovitý a o několik čísel menší než Lovat, sloužil ve francouzském námořnictvu, než se v červenci 1940 připojil ke Svobodným Francouzům generála de Gaullea. Nyní patřil k 8. četě, pro Den D přidělené ke 4. komandu, jehož úkolem bylo zmocnit se přímořského letoviště Ouistreham na východním konci pláže Sword.²⁴

Nakonec Lovat hovorovou francouzštinou oslovil Gautiera a jeho krajany. Odpověděli mu souhlasným pokřikem.²⁵

„Vracíte se domů,“ zdůraznil francouzsky. „Budete prvními francouzskými vojáky, kteří se budou s těmi parchanty [Němci] bít přímo ve Francii. Každý z vás bude mít svého skopčáka. Ukážete, co ve vás je. Zítř ráno jsou naši.“²⁶

Poté Lovat opět přešel do angličtiny a poblahopřál všem svým mužům k tomu, že jsou „pravým úderným oddílem, nabroušeným ostřím“ britské invazní armády. Věděl, že se střetnou s urputnějším odporem než kdykoli předtím. Winston Churchill je označil za „ocelovou pěst

z moře“ a nyní přistanou tam, kde bude nepřátelská palba v britském sektoru nejtěžší.²⁷

„Čím větší je překážka,“ řekl Lovat svým mužům, „tím lépe hrajeme.“²⁸

Ještě před první vlnou Lovatových komandos se na Swordu vyloďí tři prapory pravidelné pěchoty, což pomůže eliminovat německou obranu. To by komandos mělo usnadnit rychlé opuštění pláží. Poté Lovatovi chlapi překročí minová pole a postoupí do vnitrozemí, projdou několika vesnicemi a nezastaví se, dokud se nespojí s výsadkovými jednotkami držícími klíčové mosty asi deset kilometrů od Swordu.

Lovat skončil zásadní radou, kterou si mnoho mužů našťástí vští pilo do paměti.

„Jestli se chcete dožít zralého věku, tak se zítra nepřestávejte hýbat.“²⁹

„Bylo to opravdu inspirující,“ vzpomínal britský důstojník, který Lovatův proslov slyšel. „Nebyl v tom žádný nesmysl, žádný laciný apel na vlastenectví. Mluvil prostě, ale každému muži vdechl ducha společného úkolu.“³⁰

Lovatova řeč zabrala dvě minuty. Poté jeho vojáci nastoupili na nákladní auta a byli na cestě do války. Jak jejich vozidla projížděla venkovskou krajinou k pobřeží, vypadalo to, jako by se každé pole, které míjeli, přeměnilo v mohutné skladiště zásob a zbraní, celkem více než dva miliony tun, které měly, snad, uspokojit potřeby spojenecké armády o síle dva a půl milionu mužů.³¹ „V celé světové historii nikdy nedošlo k takové koncentraci všemožného vojenského materiálu na tak malé ploše.“³²

Když se Lovat a jeho komandos začali nalodovat na výsadková plavidla, byl už časný večer. Někteří byli v radostné náladě, dychtili po návratu do Francie. Z některých šel strach, mezi nimi byl i jeden pochybný charakter, u něhož měl Lovat podezření, že poznal několik francouzských věznic na vlastní kůži. Na čele měl vytetovaná slova PAS DE CHANCE. *Smůla.*³³

To Léon Gautier nemyslel na to, co jen za několik hodin udělá Němcům. V kapse své tmavě zelené uniformy měl podobenku jedné mladé Angličanky, Dorothy. Poznali se loni na podzim, když byl právě na stráži. Uslyšel podivné zvuky a ke svému překvapení ji našel, jak instaluje telefon v prostoru, kam byl vstup přísně zakázán. Začal ji dost hrubě vyslychat. Nejsem špeh, odpověděla vzdorně, jsem jen obyčejná osmnáctiletá dívka, která chce vydělat trochu peněz, aby pomohla rodině.

Gautier se svou nemotornou angličtinou omluvil. Klábosili spolu a Gautier byl okouzlen. Nešla by si někdy zatancovat? Následovala druhá schůzka a pak magické, drahocenné večery, kdy spolu za černými závěsy dlouho do noci tančili a zapomněli na válku, která je od sebe nevyhnutelně oddělí.³⁴ Slíbil, že se s ní v říjnu ožení – pokud zůstane naživu.

Nyní byl na řadě, aby nastoupil na svou vylodovací loď pěchoty LSI 523.

Vyvolali jeho jméno a on se ohlásil.

Gautier.

„Bez zpátečního lístku, prosím,“ dodal.³⁵

Vzdor nepříznivé předpovědi byl krásný večer.³⁶ Jeden britský námořní důstojník vzpomínal, že panovala „pitoreskní slavnostní atmosféra, spíše jako na regatě než jako ve chvíli, kdy se píše historie, z lodních megafonů zněla veselá hudba a více přátel než obvykle si dávalo žertovné sbohem“.³⁷

Kam až Gautier dohlédl, byly vidět všemožné typy plavidel, stovky a stovky, mnohé už mířily na moře, vedené minolovkami, které měly vyčistit plavební trasy k pěti vylodovacím plážím Overlordu. V žádné válce se dosud nesoustředil tak mohutný svaz. Gautier si uvědomoval, že je součástí něčeho opravdu kolosálního, něčeho, co už nikdy znovu neuvidí.³⁸

DWIGHT EISENHOWER už nemohl udělat nic, čím by výsledek Dne D ovlivnil. Jeho mysl však ani na minutu nedokázala najít klid. Nic, co

mu obvykle přinášelo úlevu, ho tentokrát nedokázalo zabavit. Ani šestákové kovbojské romány, nakupené u jeho lůžka vedle přeplněného popelníku ve spartánském obytném přívěsu, zaparkovaném na pozemcích majestátního, bílého Southwick House poblíž Portsmouthu.³⁹

Spojenecký hlavní velitel musel být se svými vojáky, a tak Eisenhower opustil georgiánskou nádheru Southwick House i s její kolonádou se dvěma řadami iónských sloupů a rozkázal své řidičce, aby ho dovezla do Greenham Common na půli cesty mezi Portsmouthem a Oxfordem, kde se k boji připravovala 101. výsadková divize, první americká vyšší jednotka, která měla zasáhnout do akce.

Eisenhowera vozila černošská pětaticetiletá kapitánka Kay Summersbyová, která pocházela z hrabství Cork a byla dcerou „černého Ira“, podplukovníka Královských Munsterských ostrostřelců.⁴⁰ Vzhledem ke svým vysokým lícním kostem a štíhlé postavě se před válkou uchytila jako modelka. Během německých náletů na Londýn odvážně a obratně řídila sanitku. Zнала cenu války, její americký snoubenec zahynul během čištění minového pole v severní Africe. Od chvíle, kdy byla v květnu 1942 přidělena k Eisenhowerovi jako jeho řidička, byla tomuto otevřenému, překvapivě skromnému generálovi plně oddaná.⁴¹ Šeptalo se, že nebyla pouze jeho řidičkou, ale i milenkou. Ale ať už tomu bylo jakkoli, lépe než kdokoli jiný věděla, jaké vypětí přípravy na invazi Eisenhowerovi přinesly. Viděla jeho krví podlité oči, třesoucí se ruce, když si zapaloval cigaretu.

„Pokud všechno půjde dobře,“ řekla mu, „budou se o zásluhu ucházet desítky lidí. Pokud ne, jediným viníkem budete Vy.“⁴²

Teď už bylo na odvolání operace příliš pozdě. Obrovské loďstvo a invazní armáda o dvou stech tisících vojácích se konečně daly do pohybu. „Velká lidská pružina“, po tolik měsíců stlačená a napjatá, byla konečně uvolněna.⁴³ Budou výsadkové operace úspěšnou předejrou křížové výpravy za osvobozením Evropy? Nebo se ukáže, že Leigh-Mallory měl pravdu a „největší obojživelný útok, o jaký se kdy kdo pokusil“ zůstane místo toho v paměti jako Eisenhowerův nezdar?

Eisenhower již sepsal prohlášení, které mělo být jeho posledním vystoupením v roli spojeneckého hlavního velitele, pokud se invaze nezdaří. Bylo to jen několik vět nahozených na obyčejný kus papíru. Použil k tomu měkkou tužku, protože ruku měl po psaní celé té záplavy rozkazů a memorand zesláblou.⁴⁴ Na papíru v jeho kapse stálo: „Naším výsadbům v prostoru Cherbourg-Havre se nepodařilo získat uspokojivé předmostí, a já proto vojska stáhl. Mé rozhodnutí zaútočit v této době a na tomto místě bylo založeno na nejlepších dostupných informacích. Vojska, letectvo a námořnictvo prokázaly nejvyšší možnou statečnost a obětavost. Pokud je s touto operací spojena nějaká vina či chyba, padají pouze na mou hlavu.“⁴⁵

Když dorazili do Greenham Common, Kay Summersbyová sledovala, jak Eisenhower neformálně přistoupil ke skupině parašutistů se širokým úsměvem na tváři, který se zdál vyzařovat klidnou sebedůvěru. „Jeho návštěvu nedoprovázela žádná vojenská pompa,“ vzpomínala. „Ike si potřásl rukou s co nejvíce muži. S každým prohodil několik slov, a když mu přál úspěch, pohlédl mu do očí. ‚Je opravdu těžké podívat se vojákovi do očí,‘ řekl mi později, ‚když se obáváte, že ho posíláte na smrt.‘“⁴⁶

Desátník Bill Hayes si právě po obličeji roztíral odpornou směs kuchyňského oleje a kakaového prášku. Ostatní příslušníci jeho roty 2. praporu 101. výsadkové divize dělali to samé, věděli, že ti, kteří půjdou do boje v normandské krajině, protkané živými ploty s nezačerněnou tváří, nevydrží dlouho. Měli seskočit v seskokové zóně A, kterou kapitán Lillyman a jeho značkaři vyznačí světelnými a radarovými majáky.

Dvaadvacetiletý Hayes, který před povoláním do armády prodával barvy a tapety ve Wisconsinu, uvažoval, jestli svých pětatřicet kilogramů materiálu sbalil správně.

Výzbroj: tři nože, mačeta, pistole pětačtyřicítka, puška, devět ručních granátů, protitanková mina Hawkins, čtyři kostky tritolu.

V pořádku.

Proviant: dvě stovky cigaret, dávky „K“ na pět dnů, voda v polní láhvi.

V pořádku.

Náhradní prádlo a ponožky.

V pořádku.

Hayes, soustředěný na svůj batoh, uslyšel nějaký hlas.

„Tak co, jste připravený?“

„Jo,“ řekl Hayes, „myslím, že jo.“⁴⁷

Poté zvedl zrak a ke svému úžasu uviděl, že před ním stojí Eisenhower. Vyměnili si několik zdvořilostí. Eisenhower neprojevil žádné známky nesnesitelného stresu, který ho nutil vykouřit denně šedesát cigaret bez filtru.

Hayesovi se zdálo, že se ho hlavní velitel chce zeptat, jestli má strach, pečlivě ale volí slova, aby mu nepoložil přímou otázku.

„Sakra, jasně, že máte pravdu, mám strach,“ řekl Hayes.⁴⁸

Eisenhower mu popřál mnoho štěstí a pokračoval dál. Hayes se opět soustředil na svou výstroj. Se svými 175 centimetry a necelými 75 kilogramy patřil k nejmenším mužům v jednotce. Na kontě měl patnáct cvičných seskoků, z nich ale jen jeden byl noční. Netrvalo dlouho a už opět myslel na to, co udělá, až se ho Němci pokusí zabít.

Eisenhower se dal do řeči s další „řadou“, čili parašutisty z jednoho letadla.

„Nedělejte si starosti, generále,“ zavolal někdo. „My to za vás vyřídíme.“

Přišel čas. Všude kolem Eisenhowera si muži začali navlékat postroje padáků. Každý z nich nesl velikou zátěž, někteří až polovinu vlastní váhy.

„Nastoupit!“

Muži začali nastupovat do letounů. Eisenhower si naposledy potřásl rukou s generálem Maxwelllem Taylorem, velitelem 101. výsadkové divize.⁴⁹ Poté zavrčely motory Taylorova letounu, který se pomalu

rozjel po vzletové dráze, ostatní Dakoty seřazené za ním, nosy zvednuté do vzduchu.

Eisenhower salutoval každému letounu, který ho na cestě do Francie mýjel. „Zůstal jsem s nimi, dokud poslední z nich nebyl ve vzduchu,“ vzpomínal.⁵⁰ Poté se generál pomalu vrátil ke svému džípu. Kay Summersbyová později vzpomínala, že když svého šéfa odvážela, měl v očích slzy.

„No,“ řekl tiše, „a je to.“⁵¹

OKOLO PŮL DESÁTÉ VEČER lodě přepravující nějakých patnáct stovek elitních příslušníků 1. brigády zvláštních služeb⁵² vyklouzly ze svých kotvišť a zamířily do Lamanšského průlivu. Nejdříve poblíž Goportu na jižním pobřeží přepluly Stokes Bay s jejími oblázkovými plážemi.⁵³ Zátoka byla klidná, vítr se utiřil a na nedalekém člunu nějaký důstojník novozélandského námořnictva pouštěl na gramofonu „Dubové srdce,“ pochodovou píseň Královského námořnictva.⁵⁴ Melodie se nesla přes vodu ke komandos, usrkávajícím samoohřívací polévku a přežvykujícím suchary, poslední jídlo před akcí.

*Hlavu vzhůru, chlapi, míříme ke slávě,
ještě něco přidat k tomu úžasnému roku.
Voláme vás ke slávě, jako svobodné muže, ne otroky,
protože kdo je svobodnější než synové vln?⁵⁵*

Lord Lovat stál na palubě své pěchotní výsadkové lodi a rozhlížel se po okolních vodách. Na přídi byl jedenadvacetiletý dudák Bill Millin, který měl tu čest nosit jako jediný ze sto padesáti tisíc spojeneckých invazních vojáků kilt – se stejným vzorem klanu Cameronů, jaký nosil jeho otec, glasgowský policista, v zákopech I. světové války. Lovat si Millina vybral za svého osobního dudáka, když přítom nonšalantně smetl ze stolu jeho obavy z armádních řádů, které dudákům zakazovaly přístup do přední linie. „Ale Milline, to

je anglické ministerstvo války. Vy a já jsme oba Skoti, takže to pro nás neplatí.“⁵⁶

Lovat Millina ujistil, že bude součástí „největší invaze v historii válek“. A to spíš peklo zamrzne, než aby se on, lord Lovat, pětadvacátý náčelník klanu Fraserů, brodil ke břehu bez kvílení dud. Měly zásadní význam pro morálku mužstva, takže byly stejně účinné, jako kterákoli zbraň, kterou by jinak mohl být Millin vyzbrojen.

A nyní, když jejich výsadková loď vytrvale supěla směrem k bitvě, Lovat Millinovi nařídil, aby začal hrát na dudy.⁵⁷ „Bylo to osvěžující,“ vzpomínal jeden z Lovatových mužů, „nádherné a srdcervoucí, když posádky a vojáci začali provolávat slávu. Volání se nejasně neslo přes vodu a postupně se k němu přidávala loď za lodí... Nikdy jsem Anglii nemiloval tak opravdově jako v tom okamžiku.“⁵⁸

Padala noc. Většina komandos ji vítala, protože právě za tmy sklízeli největší úspěchy. V náruči noci se cítili méně napjatí. Naopak nesčetné účastníky invaze, určené do první vlny, slovy novináře Alana Moorehenda, „svíral tísnivý pocit cizoty a nejistoty. V temnotě se nebezpečí plavby násobilo a stávalo se nesnesitelným a samotné zvedající se moře se zdálo dostatečně hrůzným i bez nepředstavitelného vyvrcholení v podobě útoku na druhé straně.“⁵⁹

Když jeho loď vplula do Lamanšského průlivu, Lovat se uklidnil. „Bezprostřední starosti byly pryč,“ vzpomínal, „a byl čas si před vyloďením odpočinout. Obálka byla na poště, mimo můj dosah.“ Nějaký důstojník našel láhev ginu, kterou Lovat a další důstojníci nechali hbitě kolovat. Další muž vytáhl paperback, který našel v podpalubí – *Married Love* od doktorky Marie Stopesové. Lovat a další důstojníci, rozjaření z ginu i z očekávání, se nad radami nejistým mladým milencům, plným nervozity na cestě za poznáním nahé pravdy líbánek, lámali smíchy. „Měkká lůžka a tvrdé bitvy mají konec konců něco společného!“ poznamenal později Lovat. Po dopití ginu se Lovatovi důstojníci vrátili ke svým jednotkám „přes dlouhící se stíny na lehce se pohupujících palubách.“⁶⁰

Lovat sešel do podpalubí, aby si před bitvou odpočinul. Když naposledy vedl muže do boje – „oblečený v manšestrákách, pušku hejskovsky přehozenou přes předloktí“, vzpomínal jeden muž – bylo to při nájezdu komandos během dieppské operace v srpnu 1942. Na rozdíl od celkově neúspěšného útoku na tento přístav na břehu La Manche Lovatův úder na šestidělovou baterii západně od hlavních invazních pláží skončil nesporným úspěchem. Tvrdohlavě požadoval, aby se nájezd uskutečnil podle jeho plánu, vzdor opozici ze strany nadřízených, a podle jednoho kolegy „jej vedl a řídil dokonale“,⁶¹ což mu vyneslo velké uznání jako „pravděpodobně nejlepšímu vojenskému mozku na obou stranách II. světové války“.⁶²

Lovat byl brutálně výkonný nájezdník. Winston Churchill ho Josifu Stalinovi popsal jako „nejlaskavějšího a nejmírnějšího muže, který kdy potopil loď nebo podřízl hrdlo“, ale u Dieppe nebylo na akcích Lovata ani jeho mužů naprosto nic dobromyslného. V jedné chvíli německý odstřelovač zasáhl jednoho z Lovatových chlapců a pak mu, zraněnému, dupl na obličej. Ostatní komandos, kteří to považovali za hrubé porušení nepsaného čestného kodexu, to rozzuřilo. Němec to vzápětí též dostal a ocitl se na zemi vedle Lovatova muže. Jeden z příslušníků komanda byl rychle po kamarádově boku, aby mu píchl morfium. Další ze zelených baretů zatím Němce dorazil bodákem. „Pro nepřítele, který neuznával žádný kodex a neměl soucit, neexistovaly žádné ohledy, žádná účast,“ vzpomínal jeden z mužů.

Když jeho muži zničili děla, Lovat pokynul ostatním a ukázal na nedaleké budovy.

„Zapalte je,“ rozkázal. „Všechno to spalte.“

Jeden z Lovatových mužů, nižší důstojník, vzpomínal, že „to nebyla slova velícího důstojníka britské armády. Byl to rozkaz horalského náčelníka rozhodnutého zcela zničit nepřítele“.⁶³

Lovatův nájezd běžel jako hodinky. „Obsluhy děl byly do posledního muže doraženy bodáky,“ informoval nonšalantně nejvyššího nadřízeného důstojníka, též aristokrata, lorda Mountbattena.⁶⁴ Ale

tisícovka vlasteneckých Kanadanů, kteří tak dychtili ukázat, co Kanada dokáže ve válce, ležela mrtvá. K ospravedlnění těchto neomluvitelných ztrát se bude tvrdit, že díky tomuto nájezdu byly získány důležité zkušenosti, které se v Den D ukázaly jako neocenitelné: *Neútočit přímo na silně opevněný přístav. Zajistit, že se doprovodné tanky skutečně dostanou přes vyloďovací pláže – velké oblé kameny u Dieppe mnohé z nich zastavily. Zajistit, že podpora ze strany námořnictva a letectva bude skutečně k dispozici a bude pečlivě zkoordinovaná s první vlnou invazních vojsk.*

Dieppská operace byla, Lovatovými slovy, „prvotřídní hloupost“.⁶⁵ Když se po nezdařeném útoku vrátil do Anglie, naprosto vyčerpaný, ve špinavé uniformě, s ukoptěným obličejem, snažil se v Londýně marně najít volnou postel, takže nakonec usnul ve vaně ve svém důstojnickém klubu. Poté strávil hroznou noc, zabalený do ručníků, na podlaze v knihovně, roztrášený po krutém probuzení z noční můry, „v níž noční tmou protínaly svítící střely a olověné nohy ztěžka dopadaly na kluzké oblázkové svahy, které ujížděly dolů jako neposedné skořápky vlašských ořechů“. Ráno si uvědomil, že to nejhorší ho teprve čeká – musel informovat rodiny osmnácti mrtvých mužů, že se nevrátí domů.⁶⁶

A nyní se Lovat pohupoval na neklidných vodách Lamanšského průlivu a poprvé od srpna 1942 se vracel do Francie. Během té doby se věci pro Spojence nejednou vyvíjely špatně. On sám ale byl pevně přesvědčen, že udělal všechno pro to, aby jeho část operace Overlord skončila úspěšně. Jeho muži byli ve vrcholné formě a už dříve za sebou na vychvalované Hitlerově pobřežní obraně – tak řečeném Atlantickém valu – zanechali cíle proměněné v kouřící trosky. Měli zaručenou mohutnou, dosud nevídanou námořní a leteckou podporu. A během prvních dnů invaze nebude třeba dobývat žádný velký přístav, jako bylo Dieppe; Spojencům se podařil učiněný technický zázrak a postavili tajně ohromné betonové kesony, které budou přilečeny přes La Manche a poté z nich budou sestaveny dva obrovské

plovoucí přístavy Mulberry. A takto si s sebou přivezou své vlastní přístavy.

Lovat se zul a ulehl na lůžko. Zanedlouho už hluboce spal. „Mohu prospat cokoli,“ vzpomínal, „pokud si jdu lehnout s klidnou myslí.“ Ale mnozí z jeho chlapců, kteří nahoře na palubě naslouchali hučení větru a chvěli se v přeprškách zlomyslného moře, nebyli ani zdaleka tak klidní.⁶⁷ Vzhledem k posílené posádce byla pláž Sword považovaná za „horkou bramboru“. A někteří z těch, kteří před dvěma roky o vlas vyvázli u Dieppe, si nemohli pomoci a museli uvažovat, jestli tentokrát nebudou sdílet osud těch nešťastných Kanadánů, kosených po desítkách ještě dříve, než stačili stanout na břehu.

NA PALUBĚ ÚTOČNÉ DOPRAVNÍ LODĚ USS SAMUEL CHASE se armádní kapitán Edward Wozenski a poručík John Spalding skláněli nad gumovým kobercem, který byl dokonalým ztvárněním obrany normandského pobřeží s miniaturními domy a stromy, zpracovaným do nejmenšího detailu na základě nejčerstvějších průzkumných fotografií. Spaldinga nejvíce zajímal Easy Red, jeden z osmi sektorů osm kilometrů široké pláže Omaha, která byla jednou ze dvou vyloďovacích pláží přidělených americkým vojskům. „Postavili model Omahy s malými praporky,“ vzpomínal jeden voják. „Easy Red. Fox Green. Colleville-sur-Mer. Vyznali jsme se tam stejně dobře jako ve svých trenýrkách.“⁶⁸ Existoval odtud jediný východ – rokle procházející třicetimetrovými útesy – z Easy Red, kde se měl Spalding vyložit v hodinu H, 6:32 ráno. Východ měl kódové označení E-1 a byl silně bráněn dvěma německými opěrnými body.

Kapitán Wozenski byl velitelem roty E 16. pluku 1. divize – proslulé „Velké červené jedničky“.⁶⁹ Big Red One měla jako jediná ze tří divizí amerického námořního výsadku předchozí bojové zkušenosti. Někteří veteráni bojovali už od roku 1942, nejprve v severní Africe a poté na Sicílii. A nyní se jim nelíbilo, že je opět posílají do průlomu.

Ale nebylo na vybranou – pokud se lidé (a zvláště tanky) měli dostat z pláží, musel být východ E-1 dobyt. Byl to ale hrozivý úkol, i pro ty nejzkušenější velitele. Na rozdíl od Utahu se strmé zelené útesy zvedaly za srpovitou pláží posetou obrannými překážkami. Každý metr pláže od východu k západu bylo připraveno zametat pětadesát zastřílených kulometů. A každý kulomet MG 42 se vyznačoval mimořádnou kadencí palby dvanáct set ran za minutu – třikrát vyšší než kterákoli americká zbraň –, a tak zametal pláž po celé šířce. Mohutné dělostřelectvo bylo též zacíleno na pláž, ne na moře, aby způsobilo co největší masakr mezi těmi, kteří se nějakým způsobem dokážou dostat přes miny a překážky, jimiž bylo poseto pevné písčité dno, za odlivu odkryté v šířce tří set metrů.

I fanatičtí hazardní hráči, postávající kolem hry v kostky na horní palubě, by si při výzvě, aby si na poručíka Spaldinga vsadili, zhnuseně odplivli. K rotě E byl zařazen poté, co se v rámci příprav na invazi přesunula do Anglie a velitelem čtyř se stal teprve nedávno. Nyní měl na starosti dvaatřicet mužů v jednom z výsadkových plavidel. Nedalo se říct, že by dychtil po boji. Podle zdravotní zprávy byl v posledních měsících velmi utrápený, „nervózní, podrážděný“, jeho neklidný spánek sužovaly „bojové sny“.70 Ani jeho zjev nepůsobil právě přesvědčivě. Spalding, bývalý sportovní novinář, jehož manželství kvůli jeho nepřítomnosti procházelo krizí, otec syna, kterého skoro neznal, vypadal kvůli své chlapecké tváři, útlé postavě a nepoddajné černé čupřině na mnohem méně než devětadvacet let. Nebyl odveden, do armády vstoupil dobrovolně, manželku a syna políbil na rozloučenou téměř rok před japonským náletem na Pearl Harbor.⁷¹

Naštěstí měla rota E svůj díl zkušených veteránů a další výhodou bylo, že jí velel kapitán Edward Wosenski, obrovitý muž z Connecticutu, který na Sicílii získal Záslužný kříž. Wosenski, který předtím vedl do boje rotu G, se těšil velkému respektu a byl považován za nejvyrovnanějšího důstojníka v boji v rámci celého 16. pěšího pluku.

Jeho slova měla váhu. Ze zkušenosti až příliš dobře věděl, že nezáleží na tom, jak dobře bude invaze naplánovaná či jak přesný bude model pláže z písku – při vylovení nevyhnutelně nastane obrovský chaos a zmatek. Věci se prostě vyvinou špatně. Muži z první vlny budou mít největší šanci na přežití, pokud se udrží na nohách a v pohybu – aby na nepřítel udeřili a zabili ho.⁷²

V podpalubí *Samuela Chase* se vojáci z roty E shromáždili ve velké chodbě a bedlivě naslouchali posledním instrukcím; jejich obličejy byly ozářeny červeným světlem. Proslulý válečný fotograf Robert Capa, který tak skvěle zachytil válku v Evropě pro časopis *Life*, se rozhodl vylodit s první vlnou a později vzpomínal na převažující náladu na lodi. „Všichni jsme trpěli tou podivnou nevolností známou jako ‚obojživelnost‘,“ napsal. „Být obojživelnými jednotkami pro nás znamenalo jediné: Mělo nám být mizerně na vodě, než nám bude moct být mizerně na břehu.“⁷³

Po skončení instruktáže se muži vrátili na ubikace. Někteří v hlubokém zamyšlení jen hleděli na lůžko nad sebou. Mnozí psali poslední dopisy. Nezkušení důstojníci, jako byl Spalding, si ze všeho nejvíce dělali starosti, jak si jen za několik hodin povedou. Větší strach než z Němců měli z toho, že zklamou své vojáky, že ztratí nervy. Stejně jako tolik dalších nižších důstojníků první vlny neměl Spalding vůbec představu, co velení v boji skutečně obnáší. Nedlouho předtím dal svou domovskou adresu v Owensboro v Kentucky jednomu z dalších důstojníků. Pro všechny případy.

NA VZLETOVÉ DRÁZE základny Královského letectva Tarrant Rushton si major John Howard krátce pohovořil s několika piloty bombardérů Halifax, kteří měli vléct jeho kluzáky Horsa.

„To vám teda musím přiznat kluci,“ řekl jeden z pilotů. „Už jsme zažili pěkně horký lety, ale to, co se chystáte udělat – no, to chce pořádně silnej žaludek.“

Howard nechtěl slyšet o nebezpečí – ne teď, těsně před startem.